II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 11 maart 1987

betreffende steun van de Belgische Regering ten behoeve van een fabrikant van keramisch sanitair te La Louvière

(Slechts de teksten in de Franse en de Nederlandse taal zijn authentiek)

(87/423/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 93, lid 2, eerste alinea,

Na belanghebbenden overeenkomstig genoemd artikel te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken, en gezien deze opmerkingen,

Overwegende hetgeen volgt :

I

Bij de Beschikkingen 83/130/EEG [1] en 85/153/EEG [2] heeft de Commissie vastgesteld dat de steun ten bedrage van 475 miljoen Bfr. en van 83 miljoen Bfr., die in 1981 en 1983 zonder voorafgaande kennisgeving aan een te La Louvière gevestigde onderneming in de sector keramiek in de vorm van deelnemingen was verstrekt, onverenigbaar was met de gemeenschappelijke markt en mitsdien moest worden opgeheven. Deze beschikkingen hebben geleid tot de zaken 52/84 en 40/85 voor het Hof van Justitie.

Ondanks deze herhaalde steunverlening geraakte de betrokken onderneming, SA Boch, in 1984 opnieuw in financiële moeilijkheden op grond waarvan de Belgische autoriteiten, dit wil zeggen in dit geval de regionale instanties, hebben besloten hun steunverlening voort te zetten, ditmaal in de vorm van een kapitaalinbreng ten bedrage van 295,3 miljoen Bfr. De Commissie had op 23 augustus 1984 de procedure van artikel 93, lid 2, van het Verdrag ingeleid en heeft op 10 juni 1986 bij Beschikking 86/366/EEG [3] beslist dat deze derde steunverlening niet mocht worden toegekend en dat een voorschot van 104 miljoen Bfr., dat in 1984 onrechtmatig werd verstrekt om de onderneming in staat te stellen haar werkzaamheden tot begin 1985 voort te zetten, moest worden teruggevorderd.

In januari 1985 hebben de regionale instanties van België, vrijwel de enige aandeelhouder in SA Boch, besloten tot liquidatie van de onderneming en tot oprichting van een nieuwe onderneming die de afdeling „sanitair" van de „oude" onderneming moest overnemen.

Op 13 maart 1985 werd de nieuwe vennootschap, Noviboch genaamd, opgericht met een door de regionale Belgische instanties volledig volgestort kapitaal van 400 miljoen Bfr. Met ingang van 1 juni 1985 heeft de nieuwe onderneming van haar voorgangster in liquidatie de commerciële activiteiten van de afdeling „sanitair" overgenomen. Noviboch heeft in augustus 1985 van de vereffenaars van Boch de onroerende goederen, de installaties en de „goodwill" van de afdeling „sanitair" overgenomen, zonder de bijbehorende schulden, en de voorraad „sanitair", die de Commissie op ongeveer 100 000 stuks schat.

Met ingang van 1 september 1985 was Noviboch volledig in bedrijf.

II

Nadat de Commissie had vernomen dat de Belgische Regering voornemens was de nieuwe vennootschap op te richten en te financieren, heeft zij deze Regering bij telexbericht van 23 januari 1985 medegedeeld dat elke, op voortzetting van de produktie van keramisch sanitair van Boch gerichte steun tevoren bij de Commissie diende te worden aangemeld.

[1] PB nr. L 91 van 9. 4. 1983, blz. 32.
[2] PB nr. L 59 van 27. 2. 1985, blz. 21.
[3] PB nr. L 223 van 9. 8. 1986, blz. 30.

De Belgische Regering heeft bij telexbericht van 1 februari 1985 geantwoord en haar besluit medegedeeld om SA Boch te liquideren en op zo kort mogelijke termijn een nieuwe onderneming op te richten in plaats van de oude, waarbij zij van de hand wees haar deelneming in het kapitaal van de nieuwe vennootschap als steun aan te merken. De Belgische Regering heeft voorts aangekondigd later uitvoeriger informatie te zullen verstrekken.

De Commissie heeft bij brief van 28 februari 1985 de Belgische Regering eraan herinnerd dat zij Boch in een aantal gevallen onrechtmatig steun had verleend en zij heeft van de Belgische Regering de verzekering gevraagd dat zij haar uit artikel 93 van het Verdrag voortvloeiende verplichtingen zou nakomen en bij de Commissie de steunvoornemens zou aanmelden en de voorgenomen steun niet tot uitvoering zou brengen alvorens door de Commissie binnen het raam van de procedure van artikel 93, lid 2, een eindbeslissing was genomen. In dit stadium heeft de Commissie bij brieven van 6 maart 1985 eveneens tegenover Boch en Noviboch het precaire en onrechtmatige karakter van de desbetreffende steun onderstreept, daar terugvordering ervan zou kunnen worden geëist.

Omdat op het schrijven van 28 februari 1985 geen enkel antwoord van de Belgische Regering bij de Commissie binnenkwam en ook de beloofde uitvoerige informatie niet werd verstrekt, heeft de Commissie op 22 maart 1985 besloten de procedure van artikel 93, lid 2, van het Verdrag in te leiden ten aanzien van, onderscheidenlijk, de steun in de vorm van een deelneming van 400 miljoen Bfr., de steunelementen die van de overneming door Noviboch van de activiteiten van SA Boch in liquidatie eventueel het gevolg zijn en de voorgenomen investeringssteun.

De Commissie was van oordeel dat de betrokken steun onder de verbodsbepaling viel van artikel 92, lid 1, van het Verdrag en dat niet aan de voorwaarden om in aanmerking te komen voor toepassing van een der uitzonderingsbepalingen, vervat in de leden 2 en 3 van genoemd artikel, leek te zijn voldaan en zij heeft de Belgische Regering derhalve bij schrijven van 7 juni 1985 aangemaand haar opmerkingen te maken.

III

De Belgische Regering heeft de brief van de Commissie beantwoord bij telexbericht van 26 juli 1985 waarin zij nogmaals heeft herhaald dat volgens haar de deelneming in het kapitaal van Noviboch geen staatssteun is doch dat het hier gaat om een besluit dat kan worden vergeleken met dat van een particuliere aandeelhouder, aangezien de activiteiten van de nieuwe onderneming goede perspectieven voor rentabiliteit boden. De Belgische Regering heeft voorts erop gewezen dat de oprichting van Noviboch geen dreiging voor concurrentievervalsing meebracht aangezien haar produktiecapaciteit ten hoogste 5 000 tot 6 000 ton zou bedragen. De Belgische Regering heeft ontkend dat de uitvoer van de voormalige onderneming Boch aanzienlijk zou zijn gestegen en heeft zich het recht voorbehouden bij latere opmerkingen hierover nadere mededelingen te doen. De Belgische Regering heeft vervolgens aangevoerd dat, indien de deelneming steun zou zijn, deze steunmaatregel in aanmerking moest komen voor toepassing van de uitzonderingsbepaling van artikel 92, lid 3, onder a), waarin sprake is van steunmaatregelen ter bevordering van de economische ontwikkeling van streken waar de levensstandaard abnormaal laag is of waar een ernstig gebrek aan werkgelegenheid heerst.

De Belgische Regering heeft betwist dat de overneming van de activa van SA Boch in liquidatie, die uitsluitend geschiedde onder verantwoordelijkheid van de vereffenaars van de voormalige onderneming, steunelementen zou kunnen inhouden.

De Belgische Regering heeft tenslotte erop gewezen dat zij de bewuste procedure, alsmede de voorgaande procedures, onregelmatig achtte aangezien de Commissie niet had medegedeeld op grond van welke gegevens zij zich tegen de desbetreffende deelneming verzette.

Na daartoe door de Commissie gedaan verzoek heeft de Belgische Regering bij brief van 20 november 1986 over de produktie, de verkoop en de uitvoer van Noviboch sinds de start van dit bedrijf en over de verrichte en voorgenomen investeringen nadere inlichtingen verstrekt. De Belgische Regering heeft voorts medegedeeld dat geen enkele beslissing was genomen over de eventuele toekenning van investeringssteun op grond van de Belgische Wetten inzake de economische expansie.

In het kader van de raadpleging van de andere belanghebbenden hebben de Regeringen van drie andere Lid-Staten, alsmede twee federaties, SA Noviboch en twee andere ondernemingen in dezelfde sector hun opmerkingen ingediend.

IV

Het optreden van de Staat in de vorm van deelnemingen kan elementen van staatssteun inhouden ; in het onderhavige geval dient te worden overwogen dat de oprichting van Noviboch voor rekening van de Belgische overheidsinstanties niet op zichzelf mag worden beoordeeld.

De gevolgen van de liquidatie van SA Boch en van de gelijktijdige oprichting van een nieuwe onderneming die bestemd was om activiteiten van eerstgenoemde voort te zetten, kunnen geheel op één lijn worden gesteld met de gevolgen van een volledige industriële en financiële herstructurering van SA Boch voor rekening van de overheid. De band tussen beide ondernemingen blijkt voorts uit de omstandigheid dat hun adres, telefoonnummers en telexnummers dezelfde zijn en het sanitair porcelein dat in 1985 onder de naam Noviboch werd verkocht, gelijk was aan dat wat tevoren door Boch was vervaardigd en verkocht. De band tussen beide ondernemingen blijkt voorts uit de omstandigheid dat Noviboch een deel draagt in de kosten van de ontslagen in verband met de overgang van Boch op Noviboch.

Eveneens dient te worden gelet op de hachelijke financiële situatie van Boch in januari 1985 als gevolg van aanzienlijke verliezen gedurende enkele jaren, de verouderde toestand van haar produktie-installaties, de overcapaciteit in de sector keramisch sanitair, de aan de Belgische Regering opgelegde verplichting om de in 1981 en 1983 onrechtmatig verleende steun op te heffen en de destijds ingeleide procedure tegen het voornemen om een derde maal steun te verlenen, waarvoor in 1984 reeds onrechtmatig een voorschot was toegekend.

Op grond van het voorgaande levert de kapitaalinbreng van 400 miljoen Bfr. voor de voortzetting van de produktie van keramisch sanitair te La Louvière via de oprichting van een nieuwe onderneming, Noviboch, een steunmaatregel van de Staat op.

Ten aanzien van de steunelementen die mogelijk voortvloeien uit de overname van de onroerende en roerende goederen van Boch door Noviboch heeft de Belgische Regering opgemerkt dat deze overgang is geschied onder de uitsluitende verantwoordelijkheid van de vereffenaars van SA Boch die zich in volkomen onafhankelijkheid van hun opdracht hebben gekweten en binnen hun verantwoordelijkheid jegens derden en die niet hebben nagelaten alle nodige expertises te laten verrichten. De overige inlichtingen die in het kader van de procedure zijn ontvangen, zijn hiermee niet strijdig en men mag dus aannemen dat de overdracht in het kader van de vrijwillige liquidatie van Boch geen steunelementen bevatte.

De maatregelen op grond van de Belgische Wetten inzake de economische expansie van 1959 en 1970 worden met name getroffen in de vorm van rentesubsidies voor investeringskredieten, kapitaalpremies, staatsgaranties voor kredieten die door de ondernemingen zijn aangegaan bij bankinstellingen waaraan de subsidie werd verleend, en vermindering van de onroerendgoedbelasting gedurende vijf jaar. Dergelijke maatregelen zijn steunmaatregelen in de zin van artikel 92, lid 1, van het Verdrag, omdat de begunstigde onderneming hierdoor via staatsmiddelen een deel van de investeringskosten niet behoeft te dragen die zij normaal genomen wel voor haar rekening zou moeten nemen.

Keramisch sanitair maakt deel uit van het handelsverkeer tussen de Lid-Staten en de producenten concurreren onderling. Noviboch voert ongeveer 60 % van haar produktie van keramisch sanitair, in dit geval sanitair porcelein, naar andere Lid-Staten uit. Tussen juni 1985 en september 1986 heeft zij 1 945 ton verkocht in Duitsland, 1 360 ton in Nederland, 380 ton in Frankrijk, 136 ton in het Verenigd Koninkrijk en 258 ton in diverse andere landen, overeenkomende met respectievelijk 28,6 %, 20 %, 5,6 %, 2 % en 3,8 % van haar totale verkoop. De BLEU-uitvoer van sanitair porcelein (NIMEXE-code 69.10-10 naar de andere Lid-Staten bedroeg in 1982 11 042 ton, in 1983 14 090 ton, in 1984 14 110 ton en in 1985 11 072 ton, overeenkomende met respectievelijk 29,9 %, 34,8 %, 35,1 % en 29,6 % van het totale intracommunautaire handelsverkeer in sanitair porcelein (in gewicht).

De steunmaatregelen van de Belgische Regering beïnvloeden derhalve het handelsverkeer tussen Lid-Staten ongunstig en vervalsen de mededinging in de zin van artikel 92, lid 1, van het Verdrag door begunstiging van de onderneming Noviboch en de Belgische produktie van keramisch sanitair.

Wanneer de financiële steun van de overheid de positie van bepaalde ondernemingen ten opzichte van die van andere ondernemingen, die hen in de Gemeenschap concurrentie aandoen, versterkt, moet deze steun worden aangemerkt als ongunstige beïnvloeding van deze andere ondernemingen.

Volgens artikel 92, lid 1, van het Verdrag zijn steunmaatregelen die aan de daarin vermelde criteria beantwoorden in beginsel onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt. In het onderhavige geval zijn de afwijkingen op dit beginsel, bedoeld in artikel 92, lid 2, niet van toepassing vanwege de aard van de voorgestelde steun die bovendien niet dit oogmerk heeft.

In artikel 92, lid 3, van het Verdrag wordt uiteengezet welke steun als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt kan worden beschouwd. De verenigbaarheid met het Verdrag dient te worden bepaald in de context van de Gemeenschap en niet binnen de context van één enkele Lid-Staat. Met het oog op de goede werking van de gemeenschappelijke markt en gelet op de beginselen, neergelegd in artikel 3, onder f), van het Verdrag, moeten de in artikel 92, lid 3, genoemde uitzonderingen strikt worden geïnterpreteerd wanneer een steunregeling of een individueel geval van toepassing wordt onderzocht.

Deze uitzonderingen zijn met name niet van toepassing wanneer de Commissie kan vaststellen dat de begunstigde onderneming bij ontstentenis van de steun, via het marktmechanisme alleen, geen bijdrage zou leveren tot verwezenlijking van een der doelstellingen waarop deze uitzonderingen betrekking hebben.

Wat de uitzonderingen van artikel 92, lid 3, onder a), van het Verdrag betreft, waarin wordt gehandeld over steunmaatregelen ter bevordering van de economische ontwikkeling van bepaalde streken, moet worden vastgesteld dat de streek van La Louvière, die weliswaar voor de Belgische steunregeling met regionale strekking in aanmerking komt wegens de ongunstige sociaal-economische situatie, niet de kenmerken heeft van een gebied met een abnormaal lage levensstandaard of met een ernstig gebrek aan werkgelegenheid in de zin van de uitzonderingsbepaling onder a).

Ten aanzien van de uitzonderingen in artikel 92, lid 3, onder b), van het Verdrag is het duidelijk dat de steun niet kan worden aangemerkt als verleend ter bevordering van een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang of voor de opheffing van een ernstige verstoring in de economie van België.

Wat de uitzonderingen betreft als bedoeld in artikel 92, lid 3, onder c), van het Verdrag waar sprake is van steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, moet worden opgemerkt dat Noviboch met 269 werknemers hoogwaardig keramisch sanitair op betrekkelijk bescheiden schaal vervaardigt en verkoopt. Naar volume is haar produktie thans 20 tot 30 % lager vergeleken met die van haar voorgangster Boch die in haar afdeling „sanitair" met meer dan 400 werknemers de produkten in massafabricage vervaardigde.

Volgens de inlichtingen die de Belgische Regering in het kader van de procedure heeft verstrekt moeten de werkzaamheden van Noviboch als winstgevend worden beschouwd.

Voorts dient te worden opgemerkt dat Noviboch niet de afdeling „vaatwerk" van Boch heeft overgenomen waar het werknemersbestand eveneens meer dan 400 bedroeg.

De herstructurering ten gevolge van de liquidatie van Boch heeft derhalve bijgedragen tot sanering van de sector keramiek in de Gemeenschap die door overcapaciteit wordt gekenmerkt.

De Commissie heeft eveneens in aanmerking genomen dat La Louvière gelegen is in een van de meest achtergebleven gebieden van België.

Gelet op het voorgaande, kan de steun in de vorm van een kapitaalinbreng van 400 miljoen Bfr. die bij de oprichting van Noviboch is verleend, in aanmerking komen voor toepassing van de uitzonderingen bedoeld in artikel 92, lid 3, onder c), van het Verdrag.

Gelet op de overcapaciteit in de sector keramisch sanitair, dient echter aan de goedkeuring specifieke voorwaarden te worden verbonden, met name om te voorkomen dat Noviboch het marktverstorend gedrag van haar voorgangster met overheidsmiddelen voortzet. Daartoe dient de zekerheid te bestaan dat de overheid gedurende ten minste drie jaar geen enkele bedrijfssteun toekent of steun om investeringen te financieren die de produktie van de onderneming kunnen verhogen ; de indiening van een jaarlijks verslag over de commerciële activiteiten van Noviboch gedurende dit tijdvak is noodzakelijk om de Commissie gelegenheid te geven op de goede werking van de gemeenschappelijke markt toe te zien.

Ter bereiking van de doelstellingen van deze beschikking dient de Commissie voorts in kennis te worden gesteld van andere steunvoornemens dan de bovengenoemde die van door de Commissie reeds goedgekeurde algemene of regionale steunregelingen een concrete toepassing zouden zijn,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN :

Artikel 1

De Commissie heeft geen bezwaar tegen de steun in de vorm van een kapitaalinbreng ten bedrage van 400 miljoen Bfr. aan SA Noviboch, bij haar oprichting in 1985 toegekend, onder voorwaarde dat de Belgische Regering :

1. zich tot en met 31 december 1989 van enige steunverlening aan de onderneming Noviboch, met inbegrip van individuele toepassingen van door de Commissie reeds goedgekeurde algemene en regionale steunregelingen, onthoudt, indien en voor zover door deze steun de produktie van Noviboch stijgt of haar eventuele verliezen worden gedekt ;
2. tot en met 31 december 1989 de Commissie overeenkomstig het bepaalde in artikel 93, lid 3, van het Verdrag in kennis stelt van ieder voornemen om andere steun dan de hierboven bedoelde te verlenen, ongeacht in welke vorm, met inbegrip van de individuele toepassingen van door de Commissie reeds goedgekeurde steunregelingen ;
3. over ieder jaar van 1986 tot en met 1989 de jaarverslagen van SA Noviboch doet toekomen alsmede de produktie- en uitvoercijfers van genoemde onderneming, uitgedrukt in volume en in waarde. Deze informatie dient de Commissie te worden medegedeeld in de loop van het eerste kwartaal van het jaar dat op het referentiejaar volgt.

Artikel 2

De Belgische Regering doet de Commissie binnen twee maanden na kennisgeving van deze beschikking mededeling van de maatregelen die zij heeft genomen om aan deze beschikking te voldoen.

Artikel 3

Deze beschikking is gericht tot het Koninkrijk België.

Gedaan te Brussel, 11 maart 1987.

Voor de Commissie
Peter SUTHERLAND
Lid van de Commissie